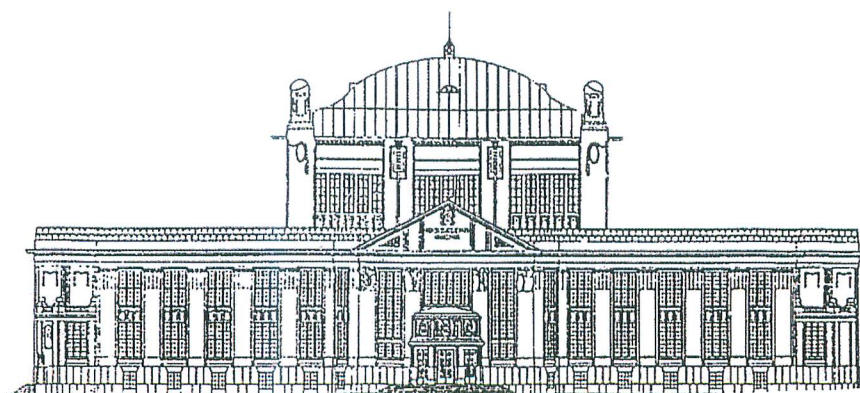

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

IZVJEŠĆE O RADU U 2013. GODINI

Zagreb, veljača 2013.

Sadržaj

Uvod.....	3
O nama.....	4
Naši ciljevi	6
Ostvareno u 2013.....	7
1. Dostupnost	8
2. Upravljanje dokumentacijom.....	10
3. Dugoročno očuvanje gradiva	11
4. Sposobnosti i kompetencije	13
Tehnička i administrativna podrška programu	14

Uvod

Naš plan rada za 2013. godinu je u skladu s našim zakonom propisanim zadaćama i strateškim planom za razdoblje 2012-2015 bio usmjeren na sljedeće ciljeve:

- povećanje dostupnosti gradiva putem primjene stručnih normi standarda i korištenja suvremenih IT tehnologija,
- veću interakciju sa stvarateljima gradiva u upravljanju njihovom dokumentacijom,
- dugoročno očuvanje gradiva u u Arhivu i kod stvaratelja,
- koordiniranje i pružanje potpore razvoju javne arhivske službe kao matični arhiv,
- povećanje kompetencija i stručno usavršavanje naših zaposlenika.

Ovi ciljevi, kao i naša djelatnost u proteklom razdoblju održavaju odgovornost prema glavnim sastavnicama svakog arhiva: u prvom redu prema korisnicima, zatim prema onima čijim radom gradivo nastaje, prema samome gradivu i prema onima koji se brinu za nj. Vjerujemo da je produktivan i uravnotežen odnos prema njima ujedno i najsigurniji jamac za ispunjenje temeljnih zadaća arhiva i njegov budući razvoj.

U 2013. našim smo korisnicima i javnosti ponudili više informacija i raznovrsnije usluge. Uz stalni porast dnevnih posjeta u čitaonicama i posjetitelja Arhiva posebno smo zadovoljni uvođenjem novih programa za javnost i kvalitetom informacijskih usluga koje pružamo. Naše usluge i sadržaje koje nudimo nastojimo stalno razvijati i učiniti relevantnima i zanimljivijima za različite kategorije korisnika.

Protekle smo godine nastavili intenzivan rad sa stvarateljima arhivskog gradiva u našoj nadležnosti što se odrazilo na zadovoljstvo suradnjom i njezine rezultate. Obradene su, popisane, vrednovane i izlučene značajne količine gradiva, a u Arhiv smo preuzeli arhivsko gradivo Vjesnika i Ureda predsjednika RH. Nastavljeno je i uređivanje spremišnih i radnih prostorija u našoj zgradi na Marulićevom trgu koja je ove godine obilježila svoju stogodišnjicu, a započeli smo i sa uređenjem dodatnog spremišnog prostora u Kerestincu kako bi povećali kapacitete za preuzimanje gradiva i osigurali uvjete za čuvanje posebnih vrsta gradiva (audio-vizualno, fotografije, mikrofilmovi, elektronički zapisi i dr.). Preuzimanje znatnijih količina gradiva moći će se realizirati tek izgradnjom planiranog novog spremišnog objekta za koji je pripremljena potrebna dokumentacija.

Promjene u okruženju, posebice one vezane uz utjecaj informacijskih i komunikacijskih tehnologija na način poslovanja, stvaranje i upravljanje informacijama i dokumentacijom imaju značajan utjecaj na arhivsku djelatnost. One nude nove mogućnosti za poboljšanje usluga arhiva, ali donose i nove izazove i rizike na koje arhivi moraju odgovoriti. U proteklom smo razdoblju unijeli brojne promjene u načinu rada, nastavili s unaprjeđenjem naših informacijskih sustava i usluga, aktivno sudjelovali u međunarodnim arhivskim projektima (APEX, ENArC) te značajno povećali broj ustanova i udruženja s kojima smo surađujemo na raznovrsnim programima i projektima. Praćenje i primjena međunarodnih stručnih normi i standarda, suradnja sa srodnim baštinskim i drugim stručnim ustanovama i udruženjima te usavršavanje naših informacijskih sustava i usluga trendovi su koje moramo stalno pratiti da bismo odgovorili na rastuća očekivanja i zahtjeve okruženja.

O nama

Hrvatski državni arhiv javna je ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i drugih institucija od značaja za državu u cjelini. Kao matična ustanova javne arhivske službe pruža potporu drugim arhivima i ustanovama koje čuvaju arhivsko gradivo te vodi središnje nacionalne arhivske evidencije. Nadležnost i djelatnost arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i odgovarajućim provedbenim propisima.

Naša je osnovna zadaća identificirati vrijedno arhivsko gradivo koje nastaje radom institucija za koje smo nadležni, trajno ga sačuvati i učiniti lako dostupnim svakom korisniku. Na taj način skrbimo za zaštitu arhivskog gradiva kao dijela nacionalne kulturne i povijesne baštine, doprinosimo kulturnom životu i informiranosti građana te olakšavamo pojedincima i organizacijama da ostvare svoja prava i interese.

Skrbimo za najveću i najznačajniju cjelinu arhivskog i filmskog gradiva u zemlji koja tekstem, slikom ili zvukom dokumentira tisuću godina naše povijesti: od prijelomnih povijesnih događaja do osobnih priča i sudbina. U 2.000 arhivskih fondova i zbirki nastalih djelovanjem središnjih tijela državne uprave i pravosuđa, prosvjetnih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji te hrvatskoga iseljeničtva čuva se više od 26.900 d/m gradiva. Posebne cjeline čine zbirke fotografija Fototeke HDA u kojoj se nalazi više od 1.500.000 fotografija različitih oblika i tehnika, te Mikroteka s više od 10 milijuna snimaka dokumenata iz različitih ustanova iz Hrvatske i svijeta. Hrvatski filmski arhiv čuva nacionalnu filmsku baštinu, zbirku stranog filma i popratno filmsko i audiovizualno gradivo, a Knjižnica HDA sadrži više od 160.000 svezaka i jedna je od najvrjednijih specijalnih knjižnica u Hrvatskoj.

Deseci istraživača u našim čitaonicama svakodnevno otkrivaju i upoznaju nešto za što nisu prije znali, dok je mnogo više onih koji naše gradivo upoznaju i koriste na drugi način: na izložbama i predavanjima, na našim web stranicama, u publikacijama, edukacijskim programima, kroz odgovore na brojne pojedinačne upite te drugim načinima komunikacije.

Ovu cjelinu gradiva nezaobilaznu za proučavanje i razumijevanje nacionalne povijesti, kulture i društvenog života općenito nastojimo sustavno obogaćivati novim akvizicijama, koliko je to moguće u nedostatku spremišnog prostora koji je potreban za redovito preuzimanje novog gradiva petstotinjak institucija za koje smo nadležni. Njima pružamo potporu u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom i nadziremo čuvanje arhivskog gradiva kako bi bilo dugoročno sačuvano.

Promjene u okruženju, posebice one vezane uz utjecaj informacijskih i komunikacijskih tehnologija na način poslovanja, stvaranja i upravljanja informacijama i dokumentacijom, imaju značajan utjecaj na djelatnost arhiva. One nude nove mogućnosti za poboljšanje usluga arhiva, ali i donose određene rizike i izazove na koje moramo odgovoriti. U razdoblju koje je za nama unijeli smo brojne promjene u načinu rada, razvili nove informacijske sustave i usluge i uveli norme kvalitete informacijskih usluga. Njih i nadalje moramo usavršavati da bismo odgovorili na rastuća očekivanja i zahtjeve okruženja.

Djelatnost arhiva ustrojena je u sljedećim odjelima:

- Odjel za zaštitu i obradu arhivskog gradiva (41 djelatnik),
- Odjel za informacije i komunikaciju (35 djelatnika),
- Središnji fotolaboratorij (15 djelatnika),
- Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju (17 djelatnik),
- Hrvatski filmski arhiv / Hrvatska kinoteka (14 djelatnika),
- Odjel za informatičku podršku (5 djelatnika),
- Odjel općih i računovodstvenih poslova (29 djelatnika),
- Odjel Zagrebačke nadbiskupije (3 djelatnika),
- Odjel Metropolitanska knjižnica zagrebačke nadbiskupije (2 djelatnika).

Na izvršenju programa 2013. je radilo 164 zaposlenika Arhiva, a pri pojedinim aktivnostima surađivali smo i s različitim stručnjacima te kulturnim i znanstvenim ustanovama i udruženjima u zemlji i inozemstvu. Našu djelatnost obavljammo na nekoliko lokacija u gradu Zagrebu i okolici. Uz središnju zgradu u Zagrebu na Marulićevom trgu koristimo objekte u Savskoj cesti (Odjel Hrvatske kinoteke), na Kaptolu (Odjel Zagrebačke nadbiskupije) te izvan Zagreba objekte u Kerestincu (radni i spremišni prostori) i dvorac Januševac (spremišta arhivskog i filmskog gradiva).

Naši ciljevi

Arhivsko gradivo stvaramo i čuvamo da bi njegovim korištenjem nastala nova vrijednost za društvo, organizacije ili pojedince. Ta vrijednost može biti poslovna, simbolička, osobna ili društvena.

Primjerenim dokumentiranjem društva, njegovih ustanova i funkcija, laganim i kvalitetnim pristupom dokumentaciji i njezinim raznolikim korištenjem osigurat ćemo da svaka osoba ima priliku promišljati prošlost te njezinim razumijevanjem stvarati nove vrijednosti za budućnost.

Naša je vizija dokumentacijska baština široko korištena za upoznavanje i vrednovanje našeg povijesnog iskustva te razumijevanje naslijeđenih i stvaranje novih vrijednosti za društvo, zajednice i pojedince.

Želimo da ona bude dostupna svima, u bilo koju svrhu, na različite načine, u okviru raznovrsnih usluga za različite kategorije korisnika, preko više pristupnih točaka i proaktivno. Želimo da bude dostupna bilo kada, s bilo kojeg mjesta, brzo, bez suvišnih procedura, u skladu s politikom kvalitete i propisima. Vrijednost ove dokumentacijske baštine želimo što potpunije predstaviti, trajno izgrađivati i nadopunjavati primjerenim odabirom i obradom novog gradiva te je očuvati za buduće naraštaje.

Ostvarenje ove vizije počiva na tri pretpostavke:

- Djelovanje javnih tijela dobro je dokumentirano, a dokumentacijom koja pri tome nastaje primjereno se upravlja.
- Naše su usluge cjelovite, usredotočene na korisnika i dostupne on-line bilo kada i s bilo kojeg mjesta.
- Sposobni smo dugoročno očuvati dostupnost, iskoristivost i pouzdanost cjelokupnog gradiva za koje smo nadležni bez obzira na format ili mjesto čuvanja.

Naša je misija dugoročno očuvati dokumentacijsku baštinu od javnog značaja, omogućiti i poticati njezino korištenje te učenje iz našeg povijesnog iskustva.

U razdoblju do 2015. godine aktivnosti HDA usmjerene su prema četiri glavna strateška cilja. To su:

Cilj 1. Arhivsko ćemo gradivo učiniti dostupnijim i bližim korisnicima, češće korištenim u raznolike svrhe.

Cilj 2. Značajnije ćemo doprinijeti kvaliteti upravljanja dokumentacijom u javnim službama.

Cilj 3. Osigurat ćemo dugoročno očuvanje i iskoristivost cjelokupnog gradiva za koje smo nadležni.

Cilj 4. Povećat ćemo svoju učinkovitost i sposobnost da odgovorimo na nove izazove.

Ostvareno u 2013.

Naše prioritetne aktivnosti u 2013. godini ostvarili smo u najvećoj mjeri, u skladu s raspoloživim organizacijskim, stručnim i financijskim mogućnostima. Omogućili smo veću dostupnosti gradiva on-line što je realizirano novim zapisima i digitalnim snimcima u ARHiNET sustavu te objavom gradiva na Archives Portal Europe u okviru APEx projekta, a dostupnost gradiva u Arhivu povećana je opsežnom revizijom obavijesnih pomagala te nastavkom sređivanja i obrade naših fondova i zbirki.

Započeli smo s reorganizacijom rada arhiva izradom nove sistematizacije poslova, akata i procedura te nastavili rad na uređivanju spremišnih i radnih prostora HDA s ciljem osiguranja optimalnih uvjeta za pohranu i obradu gradiva. Također su obavljene i opsežne aktivnosti na pripremi evakuacijskog plana i topografskog inventara HDA. Ove smo godine donijeli smo i Etički kodeks zaposlenika HDA.

Tijekom 2013. se intenzivno radilo na prikupljanju dokumentacije i donošenju rješenja za proglašenje arhivskog gradiva izvan arhiva kulturnim dobrom. Provedeno je i istraživanje i evidentiranje stanja audiovizualnog gradiva u Hrvatskoj čime je započeo dugoročni projekt snimanja stanja i utvrđivanja količine ove vrste gradiva koji je neophodan za planiranje zaštite i osiguranja kapaciteta i resursa nacionalne filmske baštine. Baze podataka filmskog fonda pohranjenog u Odjelu Hrvatske kinoteke trenutno sadrže 14.060 naslova domaćeg i stranog filma, matičnu knjigu sa 29.895 jedinica, središnji katalog stranog filma od 10.399 listova i središnji katalog domaćeg filma od ukupno 6.461 listova.

Ove smo godine znatno povećali opseg naših kulturno-prosvjetnih aktivnosti uvođenjem novih programa za različite vrste korisnika, povećanjem broja manifestacija na kojima smo sudjelovali i planiranjem novih edukacijskih aktivnosti. Izložbama, radionicama, predavanjima, raznim manifestacijama i prigodnim programima u Arhivu prisustvovalo je više od 5.500 posjetitelja. Arhiv je izradom nove javne stranice ARHiNET sustava olakšali smo pretraživanje dostupnih sadržaja i povećali broj korisnika sustava. Putem elektroničkog kataloga i mrežnih stranica HDA on-lin je dostupno 650.000 digitalnih snimaka arhivskoga gradiva, u informacijskom sustavu u čitaonici Arhiva za pretraživanje i pregled dostupno je 305.200 digitalnih kopija gradiva. Facebook stranica HDA zabilježila je 600 *lajkova*, a za različite sadržaje HDA na Facebooku zabilježeno je 356.000 pregleda.

Sve naše aktivnosti redovito su oglašene i dokumentirane na mrežnim stranicama Arhivima, gdje se ujedno mogu naći i sve informacije o našim uslugama i dokumenti o našem radu. Informacije o svim našim programima i aktivnostima također se redovito objavljuju i na raznovrsnim medijima i portalima u cilju promocije arhiva i kulturne baštine o kojoj skrbimo.

1. Dostupnost

Arhivsko ćemo gradivo učiniti dostupnijim i bližim korisnicima, češće korištenim u raznolike svrhe.

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bile su usmjerene na povećanje dostupnosti i korištenje gradiva putem on-line kataloga, poboljšanje dostupnosti gradiva in situ te unaprjeđenje usluga i programa namijenjenih javnosti. Na tom smo području ostvarili sljedeće:

On-line usluge i sadržaji

- u elektronički mrežni katalog (ARHiNET sustav) upisano je oko 30.000 novih arhivska jedinica, a ažurirani su i nadopunjeni podaci za 6.000 zapisa
- u mrežni katalog upisano je 350 obavijesnih pomagala u elektroničkom obliku dostupnih za korištenje on-line
- tijekom izvještajnog razdoblja razvrstano je i složeno u mrežnom katalogu 136.700 digitalnih snimaka iz više fondova
- u digitalni repozitorij HDA (SUDAG) pridodano je 47.800 datoteka digitaliziranoga arhivskog gradiva i 1.141 datoteka digitaliziranih matičnih knjiga
- u elektronički mrežni katalog i informacijski sustav u čitaonici Arhiva je tijekom 2013. objavljeno 47.800 novih stranica digitaliziranih dokumenata
- digitalizirano je ukupno 2.617 komada fotografija crno bijelih i color fotografija različitih formata iz Zbirke fotodokumentacije za domaći film
- napravljena je i na mrežnoj stranici HDA objavljena on-line izložba „Hrvati na Titanicu“
- napravljena je i na mrežnoj stranici Arhiva objavljena digitalna zbirka „Gradivo pavlinskih samostana u HDA“
- završen je višegodišnji projekt digitalizacije i računalne obrade katastarskih planova iz fonda „Arhiv mapa Hrvatske i Slavonije“ u posebnoj bazi podataka koja je dostupna on-line na mrežnoj stranici HDA

Dostupnost i uvjeti za korištenje gradiva u Arhivu

- u Velikoj čitaonici Arhiva radilo je 1.036 korisnika koji su ostvarili 7.022 dnevnih posjeta, pregledali 19.216 jedinica gradiva i naručili izradu 71.880 preslika gradiva
- u Čitaonici audiovizualnog gradiva je za potrebe 69 korisnika izdano 139 naslova domaćeg i stranog filma na filmskoj vrpci i 225 naslova na elektroničkim medijima (VHS, CD, DVD)
- u Odjelu Nadbiskupijskog arhiva u Zagrebu odgovoreno je na 152 korisnička upita, a u Čitaonici je radilo 113 korisnika koji su ostvarili 924 posjete i pregledali 2.270 jedinica gradiva
- riješeno je više od 1.600 pisanih zahtjeva korisnika, od kojih je 180 obuhvaćalo opsežnija istraživanja
- ispravljeno je i dopunjeno 8 novih obavijesnih pomagala, a 34 nova pomagala su dostupna korisnicima u Velikoj čitaonici i on-line
- riješena su 3 zahtjeva vezana za pravo na pristup informacijama
- u Knjižnici HDA nabavljeno je 218 knjiga, 511 sveščića časopisa, 10 separata i 4 računalna medija
- HDA je sudjelovao u Radnoj skupini za izradu podnesaka pri MVEP-u u istraživanju za izradu hrvatskog Protu-Memorijala Vlade RH predanom Arbitražnom sudu u Den Hagu

Programi namijenjeni javnosti

- HDA je i ove godine sudjelovao u akciji Noć muzeja 25. siječnja, kada je Arhiv posjetilo 980 posjetitelja
- organizirani su programi za javnost Kulturni četvrtak i Filmski četvrtak u okviru kojih je tijekom 2013. održano 8 predavanja i 8 filmskih projekcija kojima je prisustvovalo oko 300 posjetitelja
- prigodnim programom na temu *Izvješćivanje u prošlosti* obilježen je Međunarodni dan arhiva 9. lipnja (izložba odabranih dokumenata *Proglasi*, filmske projekcije, predavanja, razgledi zgrade i dr.)
- objavljeno je 9 novih izdanja (časopisi *Arhivski vjesnik* 56/2013 i *Fontes* 19/2013, knjige *Hrvatska i Vijeće Europe: Trnoviti put* i *Smjernice za izlaganje arhivskog gradiva*, DVD *Goli otok* i *Zagreb na filmu 1915-1945, II. dio*, katalozi *Međuratni Zagreb u dokumentima i fotografijama HDA*, *Restauratorski radovi na palači Lubynski* i *Izvori za istraživanje političke represije socijalističkog razdoblja u HDA*)
- u suradnji s HIP-om, Podružnicom za povijest Slavonije, Srijema i Baranje objavljeno je izdanje *Josip Matasović i paradigma kulturne povijesti. Zbornik radova znanstvenog skupa*, gdje je HDA bio sunakladnik
- u povodu Dana arhiva 10. listopada organiziran je znanstveni skup *100 godina palače Lubinsky*, prigodna izložba *Restauratorski radovi na palači Lubynski* te različite aktivnosti namijenjene javnosti tijekom cijelog tjedna
- u 2013. su organizirane izložbe *Međuratni Zagreb u dokumentima i fotografijama HDA* i *Hrvatska i Europa: Putovanje kroz povijesne karte*
- u HDA je predstavljena izložba *Pisma iz logora Jasenovac i Stara Gradiška* koju je priredio JUSP Jasenovac
- u suorganizaciji Državnog arhiva u Vukovaru i HDA u Vukovaru je pripremljena izložba *Plemstvo Srijemske županije*
- u suradnji s HAZU Vinkovci na Danima otvorenih vrata HAZU 2013. u Vinkovcima predstavljena je *Izložba HDA o Andriji Štamparu* te održano prigodno izlaganje (o izložbi, o Štamparovo rukopisnoj ostavštini u HDA te o samome Štamparu).
- programe stručnog vodstva za grupe i individualne posjetitelje, uključujući i državne i turističke posjete, koristilo je oko 2.500 osoba
- organizirano je više obilazaka zgrade za studente i druge polaznike obazovnih programa, te za posjetitelje iz drugih zemalja
- ponuda suvenirnice HDA proširena je novim sadržajima (magnet, knjižne oznake, plakati, razglednice i dr.) iz gradiva i aktivnosti Arhiva
- organizirani su prigodni programi obilježavanja značajnih manifestacija i obljetnica te promocija aktivnosti i događanja (ulazak Hrvatske u EU, Međunarodni dan muzeja, Europska noć muzeja, Dan EU baštine, Tjedan cjeloživotnog učenja, Dani otvorenih vrata, Valentinovo u HDA i dr.)
- osmišljene su dvije nove radionice *Arhivi online* te *Povijest i medicina* te prezentacije „*Arhivi - svjedočanstvo naše prošlosti*“ za osnovnoškolski uzrast
- organizirano je predstavljanje izdavačke djelatnosti HDA i drugih arhiva na Interliberu
- HDA je sudjelovao u 18. muzejsko edukativnoj akciji povodom Međunarodnog dana muzeja s temom „Arhivska pričalica“ posvećenoj fotografu Laforestu
- Odjel Hrvatske kinoteke sudjelovao je u različitim manifestacijama u okviru različitih programa međunarodne suradnje i projekata (Dani Hrvatske kinoteke u Skopju i Bitoli, Dani Makedonske kinoteke u Zagrebu i Splitu, Dan Hrvatske kinoteke u Ljubljani, Dani Slovenskog filmskog arhiva u Zagrebu, Festival goEast u Wiesbadenu, Projekt *Traversing the Balkans*, Suorganizacija retrospektive Veljka Bulajića u Italiji i dr.)
- u Suvenirnici HDA i u suradnji s različitim nakladničkim kućama i knjižarima u 2013. prodano je ukupno 893 izdanja i 77 replika i suvenira HDA

2. Upravljanje dokumentacijom

Značajnije ćemo doprinijeti kvaliteti upravljanja dokumentacijom u javnim službama.

Aktivnosti koje se odnose na upravljanje dokumentacijom usmjerene su na pružanje podrške stvarateljima gradiva u nadležnosti arhiva u upravljanju njihovom dokumentacijom i razvijanju njihovih kompetencija za isto te na razvoj novih alata i usluga u upravljanju dokumentacijom javnih službi i osiguranje podrške u njihovoj primjeni. Na tom smo području ostvarili sljedeće:

Podrška stvarateljima gradiva u nadležnosti arhiva u upravljanju njihovom dokumentacijom

- obavljeno je 60 postupaka nadzora kod imatelja javnog arhivskog gradiva te 7 nadzora nad imateljima privatnoga gradiva
- izdano je 20 suglasnosti i odobrenja na interne pravilnike o zaštiti arhivskoga i registraturnoga gradiva i posebnih popisa gradiva s rokovima čuvanja, 20 odobrenja samo na posebne popise, 6 suglasnosti samo na pravilnike, a 8 je prijedloga posebnih popisa odbijeno
- obavljen je 61 obilazak, uvid ili sastanak radi stručnog savjetovanja i rješavanja pojedinih problema oko rukovanja i upravljanja gradivom pojedinih stvaratelja
- na zahtjev imatelja izdano je 177 rješenja o odobrenju izlučivanja ili djelomičnog izlučivanja te 6 rješenja o odbijanju izlučivanja, na temelju kojih je izlučeno više od 33.000 dužnih metara registraturnog gradiva kojemu su istekli rokovi čuvanja
- izdana su rješenja o kategorizaciji i uvjerenja za upis u Evidenciju stvaratelja/imatelja u nadležnosti arhiva za 84 stvaratelja/imatelja,
- sustavno se radi sa svim stvarateljima na izradi strukture popisa njihova gradiva (164 stvaratelja radi u ARHiNET sustavu, a više od 40 je dostavilo XML popise)
- održane su 4 edukacije i 2 radionice za stvaratelje i za arhiviste iz ostalih državnih arhiva za rad u ARHiNET-u
- održano je 27 radnih sastanaka na kojima su razmotrena razna pitanja vezana uz zaštitu gradiva pojedinih imatelja u nadležnosti HDA i izdana 23 mišljenja o postupanju s dokumentacijom

Unaprijeđenje kompetencija u upravljanju dokumentacijom kod stvaratelja gradiva u nadležnosti arhiva

- intenziviran je rad na izradi tipskih popisa te je obrađeno četrnaest predloženih struktura popisa
- izvedena je nastava u dva ciklusa programa osposobljavanja (jedan semestar) i u jednom ciklusu programa usavršavanja (2 semestra) za upravljanje dokumentacijom
- organizirano je devet ispitnih rokova za stručne ispite za zaštitu i obradu arhivskog i registraturnog gradiva na kojima je ispitu pristupilo 457 kandidata, a položila su ga 433 kandidata

3. Dugoročno očuvanje gradiva

Osigurati dugoročno očuvanje i iskoristivost cjelokupnog gradiva za koje smo nadležni.

Aktivnosti koje se odnose na dugoročno očuvanje gradiva usmjerene su na osiguranje sustavnog nadzora nad evidentiranim imateljima gradiva u nadležnosti arhiva, poboljšanje uvjeta za dugoročno očuvanje gradiva te unaprjeđenje sposobnosti za preuzimanje i upravljanje gradivom u elektroničkom obliku. Na tom smo području ostvarili sljedeće:

Nadzor i zaštita gradiva izvan Arhiva

- u 2013. izrađeno je i izdano 40 Rješenja o upisu u Upisnik vlasnika i imatelja privatnog arhivskog gradiva u RH
- tijekom 2013. preventivno su zaštićene ukupno 353 knjige Franjevačkoga samostana Kraljeva Sutjeska
- u okviru zajedničkoga projekta HDA, NSK, DA Šibenik, KO Šibenik i Franjevačke provincije sv. Jeronima obavljeni su radovi na preventivnoj zaštiti 6.500 listova arhivskoga gradiva Samostana sv. Lovre u Šibeniku
- u okviru projekta evidentiranja gradiva vjerskih organizacija koji uključuje i preventivnu zaštitu, obavljeni su pregled, čišćenje i dezinsekcija arhivskoga gradiva u Biskupijskom arhivu Šibenik i Samostanu franjevac konventualaca sv. Frane u Šibeniku (preventivno je zaštićeno 3.500 listova unutar 110 knjiga Samostana sv. Frane te 1.700 listova unutar 27 svežnjeva iz fonda Nove crkve te 21.000 listova unutar 70 svežnjeva iz fonda Šibenske biskupije iz Arhiva Biskupije Šibenik) i pregled gradiva Samostana franjevac trećoredaca u Krku, Portu, Glavotoku i Martinšćici
- u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Karlovcu obavljeno je popisivanje knjiga Franjevačkoga samostana Karlovac za potrebe upisa gradiva u Registar kulturnih dobara
- u Centru za spašavanje gradiva nakon katastrofa SLKR-a koji radi za potrebe svih imatelja/vlasnika u RH sanirano je gradivo Croatia osiguranja (ukupno 236 predmeta s 25.000 listova) nastradalo u poplavi i nastavljen rad na kondicioniranju knjiga Gradske knjižnice Krapina koje su oštećene u poplavi (ukupno 126 knjiga)
- napravljeno je 140 mikrobioloških analiza na uzorcima gradiva koje se čuva izvan arhiva

Unaprjeđenje uvjeta za dugoročno čuvanje gradiva u Arhivu

- nastavljeni su poslovi na ažuriranju topografskog inventara i evakuacijskog plana za gradivo u Povjerenstvu za ocjenjivanje uvjeta u spremištima HDA
- pregledano je gradivo u spremištima u Kerestincu, Kinoteci (Savska), Kaptolu i Štrigovi (mikrofilmovi)
- konzerviran je i restauriran ukupno 17.241 list oštećenoga gradiva HDA, uvezano je 878 knjiga i izrađeno 277 jedinica različitih vrsta zaštitne ambalaže
- preventivno je zaštićeno 16.948 listova unutar 81 knjige i pet kutija gradiva HDA.
- na Institutu Ruđer Bošković dezinficirano je y zrakama 14 knjiga iz HDA
- uspješno je realiziran posebni projekt restauracije fotografskog albuma i foto-opreme Franza Laforesta
- u okviru utvrđenih prioriteta HDA za ovu godinu, nastavljene su aktivnosti na premještanju gradiva u svrhu oslobađanja spremišnih prostorija i njihove za

preuređenje u radne prostore za sređivanje, odnosno uredske prostorije u koju je svrhu premješteno oko 3910 d/m gradiva i 120 d/m polica

- napravljena je specifikacija polica za opremanje novouređenog spremišnog prostora u Kerestincu.

Preuzimanje gradiva u Arhiv

- obrađena su 22 predmeta preuzimanja po službenoj dužnosti.
- organizirano je preuzimanje gradiva po službenoj dužnosti od sljedećih imatelja: Ured Predsjednika RH, HZMO, Hrvatsko društvo folklorista; HINA (Vjesnikova novinska dokumentacija) i Ministarstvo turizma u količini od oko 860 dužnih metara konvencionalnoga gradiva, te više jedinica gradiva na drugim medijima
- obrađeno je 20 predmeta ponuda za otkup, od čega je 12 završeno ukupnom ili djelomičnom kupnjom, te 20 ponuda za darovanje od kojih je 19 riješeno pozitivno

Obrada i sređivanje gradiva u Arhivu

- sređena su 36 arhivska fonda u ukupno 668 dužnih metara gradiva, izlučena su 145 dužna metra gradiva te je dodatno popisano više od 85 000 jedinica u raznim fondovima i zbirkama
- tehnički je opremljeno 90 dužnih metara i više od 5.350 jedinica (svežnjeva, knjiga, kutija) arhivskog gradiva te je enkapsulirano 1117 grafika iz Grafičke zbirke
- izrađeno je 361.416 sigurnosnih i zaštitnih snimaka na mikrofilmu, od kojih je dubliranjem je izrađeno još 358.921 DP snimaka i 120.086 DIA snimaka za korištenje
- različitim digitalnim tehnikama izrađeno je 159.536 snimaka arhivskog gradiva
- u svrhu korištenja i objave arhivskoga gradiva dodatno je tehnički obrađeno 49.978 digitalnih snimaka
- presnimljena su 402 naslova audiovizualnog gradiva (36 mm i 16 mm) na elektoničke medije, odnosno 18.813 min ili 536.173 metara
- pregledano je ukupno 4.434.535 m filmskog gradiva
- tijekom 2013. godine obrađeno je 160 novih naslova (167 komada) gramofonskih ploča.
- pregledano je, filmološki obrađeno i upisano u bazu podataka Hrvatske kinoteke i ARHiNET ukupno 118 naslova stranog i domaćeg filma na VHS kazetama u trajanju od 1.422 minute
- kontrolni je pregled filmova nastavljen i tijekom 2013. godine, a njime je u ovom izvještajnom razdoblju obuhvaćeno 2.127 naslova u dužini od 1.514.470 metara (3.303 role filmske vrpce)
- u bazu podataka filmskog fonda pohranjenog u Hrvatskoj kinoteci upisana su 192 nova naslova domaćeg i stranog filma; tehnička kartoteka dopunjena je sa 296, a matična kartoteka s 362 nova kartona; matična knjiga ima 546 novih upisa; središnji katalog stranog filma dopunjen je sa 69, a središnji katalog domaćeg filma sa 39 listova
- digitaliziran je, restauriran i prethodno telekiniran (u punoj HD rezoluciji) dugometražni igrani film *Makedonski dio pakla* (ukupno 102 minute, tj. 2.794 m)
- obavljeni su pripremni radovi na zaštiti i restauraciji zvučnih zapisa na starim nosačima zvuka (šelakove, decelitne i mekane gramofonske ploče), završeno je restauriranje i zaštitno presnimavanje 24 stare magnetofonske vrpce na CD, a restaurirano je 6 naslova u trajanju od 2.304 minute

4. Sposobnosti i kompetencije

Povećat ćemo svoju učinkovitost i sposobnost da odgovorimo na nove izazove u obavljanju naše djelatnosti.

Aktivnosti koje se odnose na unaprjeđenje sposobnosti i kompetencija djelatnika arhiva usmjerene su na njihov stalni razvoj u cilju odgovaranja novim zahtjevima i izazovima, povećanje učinkovitosti radnih procesa i sustava koje ih podupiru te osiguranje dostupnosti resursa iz različitih izvora.

Stručno usavršavanje djelatnika Arhiva

- na 28 različitih programa stručnog usavršavanja – 33 djelatnika
- sa 55 različitih stručnih i znanstvenih skupova, konferencija i manifestacija sudjelovalo je više od 70 stručnih djelatnika Arhiva
- organizirali smo program stručnih predavanja Arhivska info srijeda u okviru kojih je održano 20 predavanja sa evidentirana slušača

Povećanje stručnih i organizacijskih sposobnosti Arhiva

- potpisali smo Ugovor o suradnji s Institutom Ruđer Bošković koji će doprinijeti unaprjeđenju zaštite baštine zabilježene na papiru i pergameni ugroženoj različitim štetnim utjecajima te povećati mogućnosti apliciranja planiranih istraživačkih i baštinskih projekata kroz različite europske fondove
- u okviru bilateralne suradnje održano je 20 radnih sastanaka i stručnih posjeta s ustanovama izvan Hrvatske i sklopljen Sporazum o uporabi reprodukcija arhivskoga gradiva u čitaonicama s Arhivom Republike Slovenije
- ugostili smo međunarodnu radionicu *The Provenance Research Training Program (P RTP)* koja je okupila četrdesetak sudionika, a na kojoj su aktivno sudjelovali djelatnici Arhiva
- u suradnji s Getty Conservation Institute iz SAD organizirali smo dvotjednu međunarodnu radionicu *Photograph Conservation Strategies for Humidity and Water Damaged Photographic Materials* i radionicu za konzervaciju fotografija *Preservation of Diverse Photographic Collections* jednodnevnju radionicu
- predstavnici Arhiva redovito su sudjelovali na stručnim skupovima i administrativnim sastancima međunarodnih i europskih udruga na području arhivske djelatnosti (ICA, EBNA, EAG, EHC, DLM Forum, FIAF i dr.)
- kao član ICOMOS-a sudjelovali smo na regionalnom sastanku nacionalnih komiteta ICOMOS-a, jednom sastanku komiteta i Ministarstva kulture RH i godišnjoj skupština Hrvatskog nacionalnog odbora ICOMOS-a koja je održana
- naše aktivnosti na APEx projektu tijekom 2013. uključivale su sudjelovanje u pripremi četiriju projektnih isporuka (apeEAC-CPF, EAD, rightsMETS i EDM, apeMETS), pripremu prijedloga za reviziju DoW za HR, sudjelovanje na sastancima radnih grupa i konferenciji u Dublinu, prijevod korisničkih sučelja za APEx i APENet portal na hrvatski te pripremu, testiranje i isporuku 60.000 jedinica u APEx radno sučelje
- u okviru ENArC projekta sudjelovali smo u organiziranju pojedinih radionica i stručnih skupova, planiranju aktivnosti i izvješćivanju o radu na projektu te na sastancima radnih grupa

- uključili smo se u projekt izrade nacionalnih kataložnih pravila potpisivanjem sporazuma s HKD, NSK, MDC i drugim partnerima te sudjelovanjem u izradi projektnog prijedloga i plana aktivnosti te sastancima stručnih odbora
- pripremljena je projektna dokumentacija za trogodišnji program Stogodišnjica Prvoga svjetskog rata pri Ministarstvu kulture RH, održana su dva sastanka Povjerenstva Vlade RH za obilježavanje Stogodišnjice Prvoga svjetskog rata te su pregledani planovi aktivnosti nekoliko vodećih međunarodnih i nacionalnih programa obilježavanja stogodišnjice

Matični poslovi arhivske službe

- kao matični arhiv pružamo stručnu pomoć i obavljammo stručni nadzor nad radom područnih arhiva, vodimo središnje evidencije arhivske službe, prikupljamo i obrađujemo dokumentaciju o arhivima i njihovom radu te izrađujemo statističke i pregledne izvještaje
- obrađeno je šest prijedloga za otkup za područne državne arhive, za koje HDA daje mišljenje Ministarstvu kulture, zaprimljeno 200 prijedloga od svih državnih arhiva za Upisnik vlasnika i imatelja privatnoga arhivskoga gradiva u HDA te izdano 3 rješenja za utvrđivanje statusa kulturnog dobra za arhivsko gradivo
- tijekom 2013 održano je 5 sastanaka Kolegija ravnatelja državnih arhiva za koje vodimo stručne i administrativne poslove
- pružamo stručnu podršku Hrvatskom arhivskom vijeću i stručnim povjerenstvima koja djeluju na razini arhivske službe
- kao administratori sustava pružamo stručnu pomoć državnim arhivima u radu u arhivskom informacijskom sustavu i u uključivanju u sustav stvaratelja gradiva iz njihove nadležnosti
- održano je 6 edukacijskih programa za stvaratelje koji rade u ARHiNET sustavu s područja DA u Splitu, DA u Sisku, DA u Zadru (2x), DA u Gospiću i DA za Međimurje

Tehnička i administrativna podrška programu

Značajnu potporu izvršenju programa arhiva pružaju tehničke i administrativne službe čija je zadaća osigurati što bolje uvjete za odvijanje radnih procesa i ostvarenje zadaća arhiva. Uz opće, pravne i druge slične poslove ova podrška uključuje i uređivanje i održavanje uvjeta u spremištima te fizičko i tehničko osiguranje objekata arhiva što značajno doprinosi sigurnost gradiva u spremištima.

- u 2013. održano je 19 sastanaka Poslovnog kolegija i 7 sjednica Stručnog vijeća
- u okviru aktivnosti na uređivanju i održavanju zgrade HDA u 2013. godini saniran je dio spremišnog prostora (sanirani su podovi, zidovi i zamijenjena je dotrajala elektroinstalacija, rekonstrukcija i instalacija radijatorskog grijanja, uređenjem spremišta unaprijeđen je prostor i osigurani su bolji uvjeti pohrane vrijednog arhivskog gradiva te osigurani prostori za obradu gradiva sukladno stručnim standardima (pregradama su odvojeni prostori za sređivanje gradiva od spremišnih prostora na VI etaži sjever i VI etaži jug te je izrađen prostor za sređivanje gradiva na IV etaži jug)
- na Marulićevom trgu uređen je prostor za 8 ureda (IV etaža zapad i IV etaža istok) te izrađena ventilacija u cjelokupnom prostoru Središnjeg fotolaboratorija i Laboratorija za restauraciju i konzervaciju
- u Kerestincu je saniran dio prostora za nužni smještaj arhivskog gradiva kojeg je u međuvremenu Arhiv preuzeo te obavljeni radovi adaptacije prostora (dio Hangara I) u spremišne prostore sukladno zahtjevima i potrebama arhivskih spremišta (300 kvadrata), a u Savskoj obavljena geomehanička ispitivanja oštećenja na zgradi te odrađeni radovi na izvedbi istražnih bušotina i sondažnih jama za geomehanički elaborat
- u Januševcu su obavljeni radovi na hitnim intervencijama za oborinske vertikale, temeljnu oborinsku odvodnju i slivnu drenažu, izrađena je nova AB zasunska komora i zamijenjene armature i fazonski komadi u zasunskoj komori, izvedeni su sanacijski zemljani radovi terena te obavljeni sanacijski radovi na procurenju spremišta i pristupa spremištu, krova i kupole, uređena čajna kuhinja i dr.
- redovito je održavana informacijska mreža HDA: konfiguracija i provjera funkcionalnosti Cisco opreme (switcheva, routera, firewalla); detekcija i otklanjanje funkcionalnih problema u radu, radovi na održavanju glavnog komunikacijskog čvorišta HDA
- izvršena je rekonfiguracija starog EMC CX3-20 storage sustava te instalacija i konfiguracija novog EMC AX-4 storage sustava;
- cjelokupni Odjel nadbiskupijskog arhiva u Zagrebu preselio je iz zgrade Kaptol 27 u zgradu Kaptol 22

KLASA: 001-02/14-02/02
URBROJ: 565-01/1-14-1
Zagreb, 27. ožujka 2014.

Ravnateljica
Dr. sc. Vlatka Lemić
ZAGREB
Marulićev trg 21